

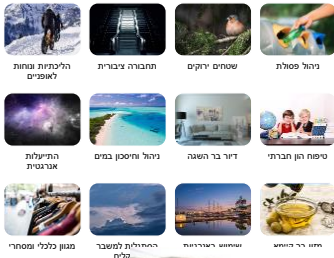

שיעור 3

כלכלה עירונית ומוניציפלית והקשר ביניהן

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.romano@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

הולדת ונחות
לאנשים

חמורה צבורית

שטחים ירוקים

נהל פסולת

התחלת
אנרגיה

נהל חוסן במים

דור בר השנה

טיפוח תחבורה

מגן כלכלי ומסרי

התחלת לטוב

עומק רגולציה

הגנה על הרווחה

שיפור מורשת
תרבותית

חזרה אחרי חופשה ארוכה

- קריטריונים לעיר מקיימת
- קשר בין רקע סוציאקונומי לקיימות
- המטה הלאומי לעירוניות, מטרותיו ומסקנותיו העיקריות

נעסוק בכלכלה בשתי רמות

- כלכלה מוניציפלית (ברמת הרשות המקומית)
- כלכלה מקומית (ברמת התושבים)

42

מהי כלכלה מוניציפלית ולמה היא חשובה?

43

27,186

4,290

44

**ממוצע הכנסות לתושב
לשנה ב-10 רשויות
חזקות וחלשות, 2018**

27,186

4,290

45

4,290

27,186

אילו הפערים הללו היו בין משפחות...

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.romano@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

כלכלה מוניציפלית

כלים לחיזוק הקיימות
העירונית

פיתוח כלכלי וצמצום
פערים

כיצד פיתוח כלכלי שזור
בפיתוח הקיימות העירונית
וכיצד הם יכולים לתמוך זה
בזה

מבוא לכלכלה מוניציפלית
מקורות ההכנסה ודפוסי
ההוצאות של רשויות.
ניתוח הגורמים לפערים
כלכליים בין רשויות

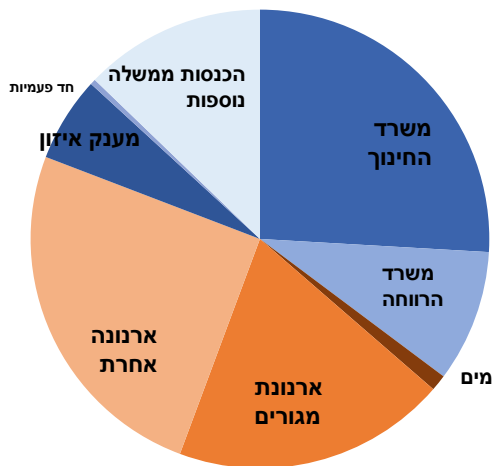

מקורות הכנסה והוצאות של רשויות מקומיות

48

התפלגות ההכנסות בתקציב הרגיל 2015

מקור	אלפי ש"ח
סה"כ	51,398,977
חינוך	13,319,120
רווחה	4,787,627
מפעל מים	585,597
ארנונת מגורים	9,923,981
ארנונה אחרת	12,923,785
מענק איוון	3,081,630
העברות חד פעמיות	198,524
הכנסות ממשלה נוספות	6,578,713

49

תרגיל – עבודה עם קבצי הלמס

- נכנס לאתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
- נוריד את קובץ הרשויות המקומיות לשנת 2020
- נתבונן יחד במגוון הנתונים
- קבוצה 1 – מהו אחוז הפסולת הממוחזרת במוצע בישראל
- קבוצה 2 - כמה ק"ג פסולת מייצר כל תושב במוצע
- קבוצה 3 – מהי סך ההכנסה מארנונה בשנה
- קבוצה 4 – מהי צפיפות התושבים בתל אביב, בני ברק, קריית שמונה, ומועצה אזורית גליל עליון?

50

תרגיל 2 – עבודה עם קבצי הלמס, עירוב שימושים

- על בסיס קובץ הרשויות המקומיות לשנת 2020
- מהו היחס בין שטח העסקים לבין שטח מגורי התושבים?
- כמה מ"ר עסקים יש לכל תושב?
- כיצד ניתן ללמוד מתוך הקובץ על המגוון?
- קבוצה 1 – תל אביב
- קבוצה 2 – בני ברק
- קבוצה 3 – סכנין
- קבוצה 4 – גבעתיים

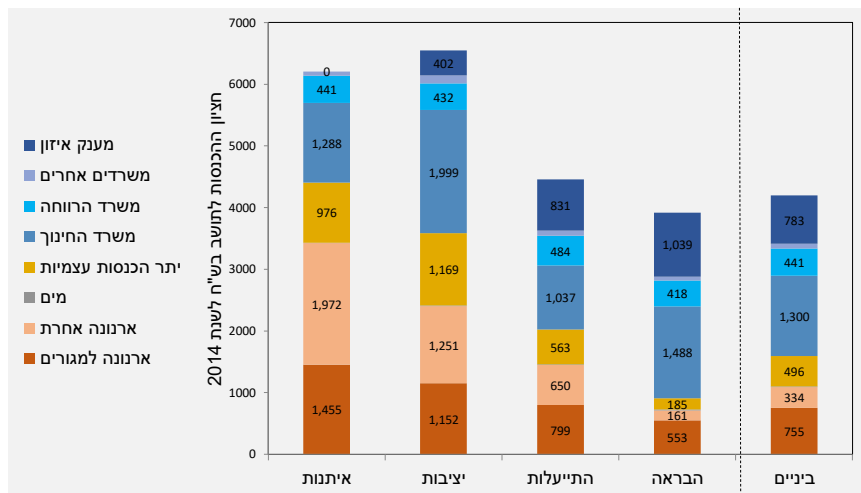
51

רגולציה דיפרנציאלית על רשויות מקומיות, 2015

פילוח הרשויות בהתאם למאזן התקציבי
שלהן ולאיכות מתן השירותים לתושבים:

- 24 רשויות איתנות
- 72 רשויות יציבות
- 82 רשויות במצב ביניים
- 27 רשויות בתוכנית התייעלות
- 52 רשויות בתוכנית הבראה

חציון ההכנסות לתושב ברשויות המקומיות (2014)

ארנונת מגורים

ברשויות איתנות הארנונה ממגורים גבוהה פי 3 מזו שברשויות בתוכניות הבראה

- הבדלים בשטח המגורים הממוצע לתושב בין רשויות חלשות לבין רשויות חזקות.
- הבדלים באחוז הגביה בין רשויות חלשות לבין רשויות חזקות.
- הבדלים בתעריף הארנונה בין רשויות חלשות לבין רשויות חזקות.

54

ארנונה שאינה ממגורים

ברשויות איתנות הארנונה שאינה ממגורים גבוהה פי 12 מזו שברשויות בתוכניות הבראה

- שטחי מסחר ועסקים הנפוצים יותר ברשויות חזקות

55

תמהיל ארנונת מגורים וארנונה שאינה ממגורים

מגורים יוצרים "עומס כלכלי" על הרשות

הוצאות בגין מתן שירותים לתושב גבוהות מההכנסות הנובעות מארנונת מגורים

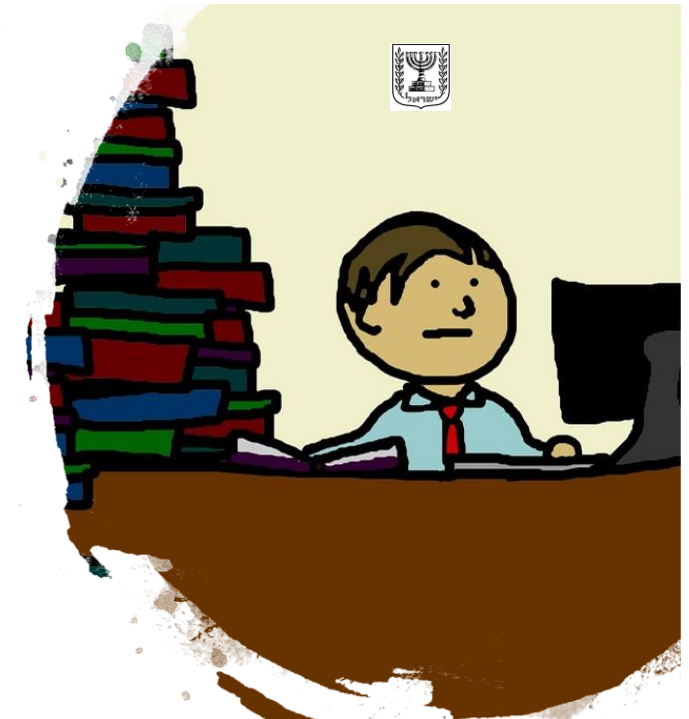
שטחי מסחר תורמים לכלכלת הרשות

ההכנסות מארנונה שאינה ממגורים גבוהות וההוצאות נמוכות

56

ניתוח הגורמים המשפיעים על כלכלת השלטון המקומי

- פילוח חברתי – כלכלי
- פריפריאליות
- גודל האוכלוסייה
- מגזר

57

אשכול חברתי כלכלי

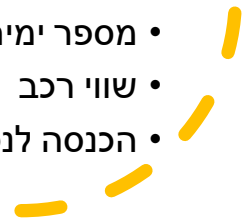
• המצב החברתי-כלכלי של התושבים

58

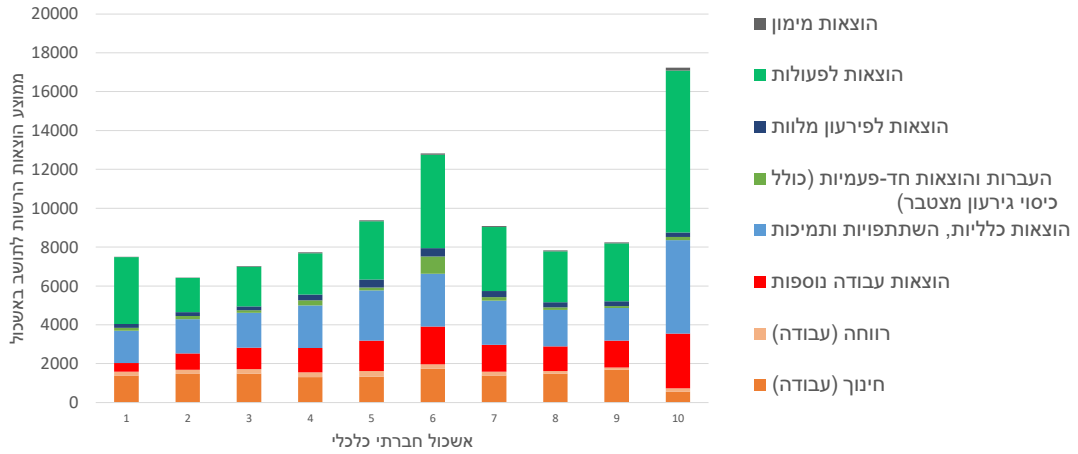
כיצד נקבע המדד החברתי כלכלי

- דמוגרפיה
 - גיל
 - מספר ילדים
 - יחס תלות (היחס בין צעירים מתחת לגיל 19 לבין בוגרים בגילאי 20-64)
- השכלה
- תעסוקה וגמלאות
- רמת חיים
 - מספר ימים בחו"ל
 - שווי רכב
 - הכנסה לנפש

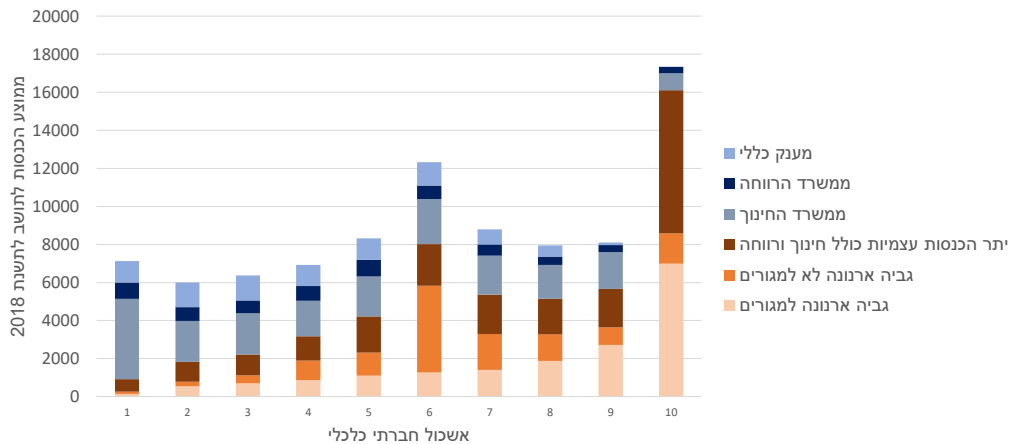
59

ממוצע הוצאות לפי אשכול חברתי כלכלי, 2018

60

ממוצע הכנסות לפי אשכול חברתי כלכלי, 2018

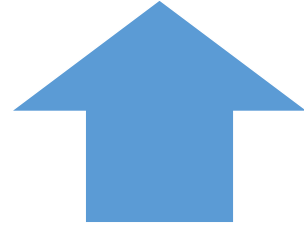

61

קשר בין מצב סוציאקונומי והכנסות הרשות

רשויות מאשכול חברתי כלכלי נמוך ועם הכנסות גבוהות במיוחד:
 תמר – אשכול 6. הכנסות 107 אש"ח (מתוכן כ 100 אש"ח עצמיות)
 מצפה רמון – אשכול 3. הכנסות 15 אש"ח (מתוכן כ 6,600 ש"ח עצמיות)
 רמת נגב – אשכול 6. הכנסות 16 אש"ח (מתוכן כ 8 אש"ח עצמיות)
 חבל אילות – אשכול 5. הכנסות 31 אש"ח (מתוכן כ 18 אש"ח עצמיות)

רשויות מאשכול גבוה עם הכנסות נמוכות:
 רמת ישי -- אשכול 8. הכנסות 4,800 ש"ח
 אבן יהודה – אשכול 8. הכנסות 5,900 ש"ח
 גן יבנה -- אשכול 7. הכנסות 4,900 ש"ח

62

קיימות וכלכלה עירונית

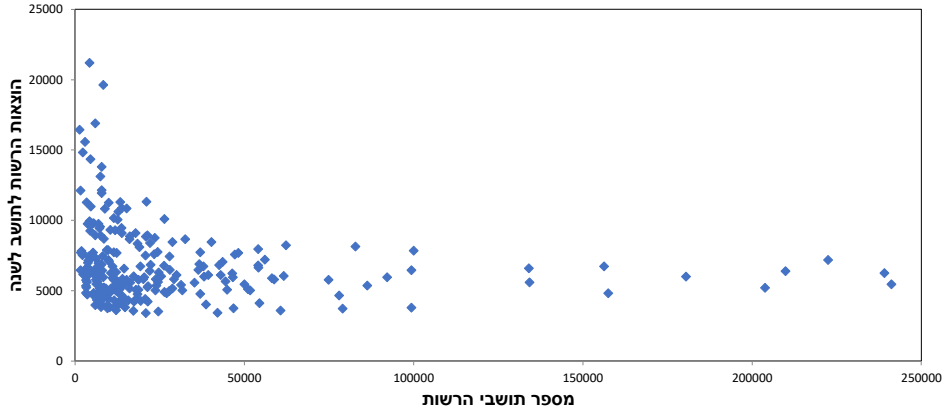
גודל הרשות

מספר תושבי הרשות

63

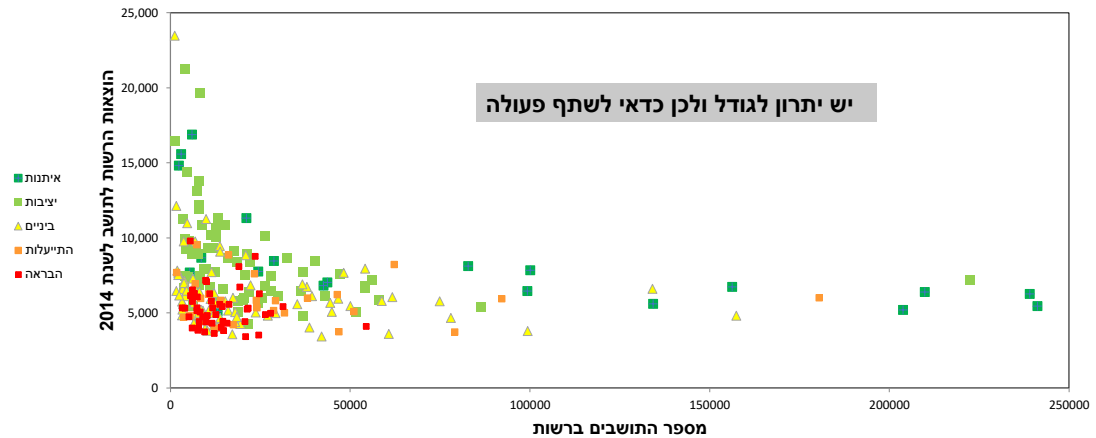
גודל האוכלוסייה וכלכלת הרשות

הוצאות הרשות כפונקציה של מספר התושבים

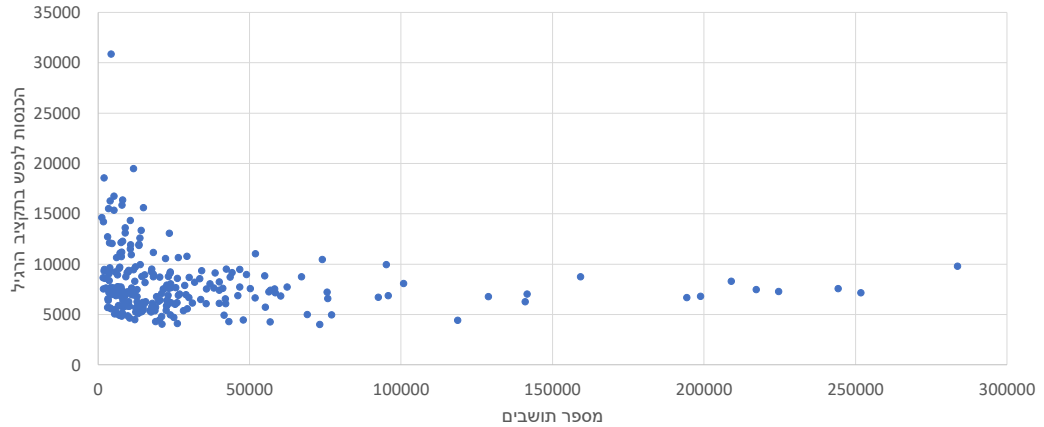
64

גודל האוכלוסייה וכלכלת הרשות

65

הכנסות בתקציב הרגיל כפונקציה של מספר התושבים, 2018

66

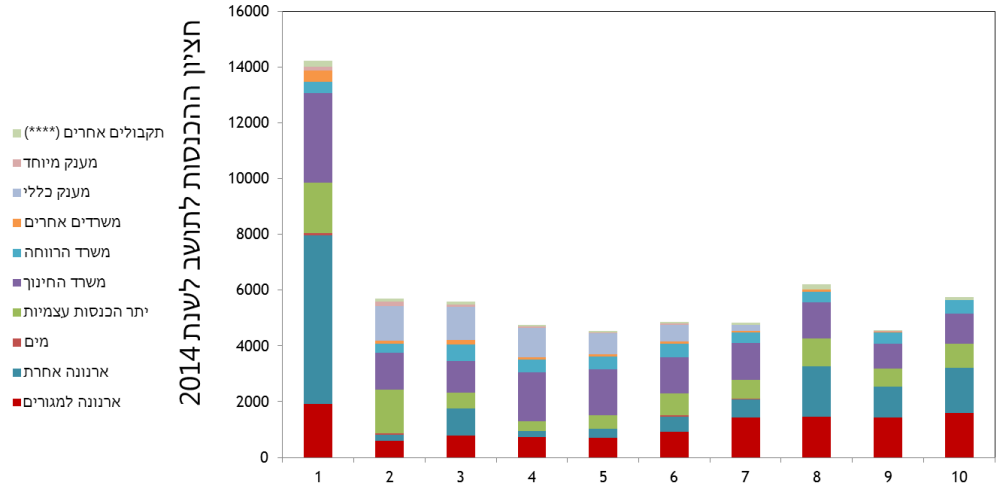

פריפריאליות

מרחק מתל אביב ומהמטרופולין הקרובה

67

מרכיבי ההכנסות לפי פריפריאליות הרשות

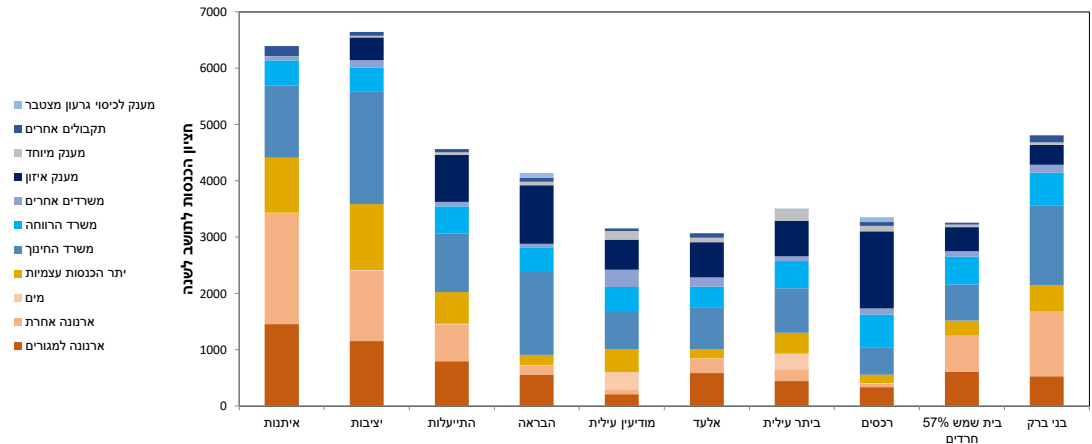

68

מגזר

69

ההכנסות של רשויות חרדיות נמוכות מהכנסות של רשויות בתכניות הבראה

70

מגזר וכלכלת הרשות

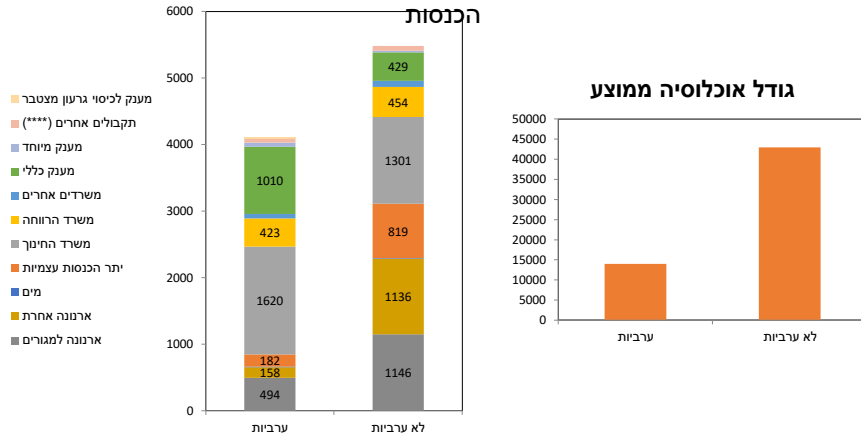
מומי דהן ואבי בן בסט בחנו מספר הבדלים בין רשויות ערביות לרשויות יהודיות לרבות: הכנסות ארנונה ממשקי בית, הכנסות ארנונה מעסקים, הוצאות לנפש של הרשות, הלנת שכר על ידי הרשות, אחוז השתייכות לתוכניות הבראה, מצב סוציאקונומי של תושבי הרשות וכו'.

נמצא כי עבור כל הפרמטרים שנבחנו רשויות ערביות חלשות יותר כלכלית מרשויות יהודיות

"המשבר ברשויות המקומיות – יעילות מול ייצוגיות". 2008. אבי בן בסט ומומי דהן

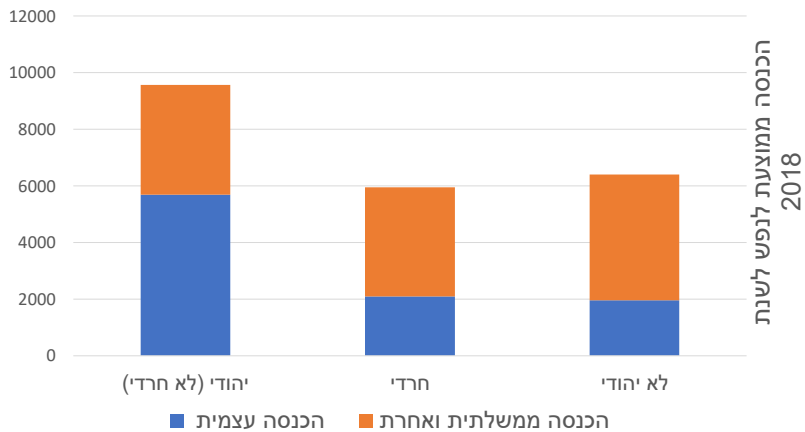
71

מגזר וכלכלת הרשות

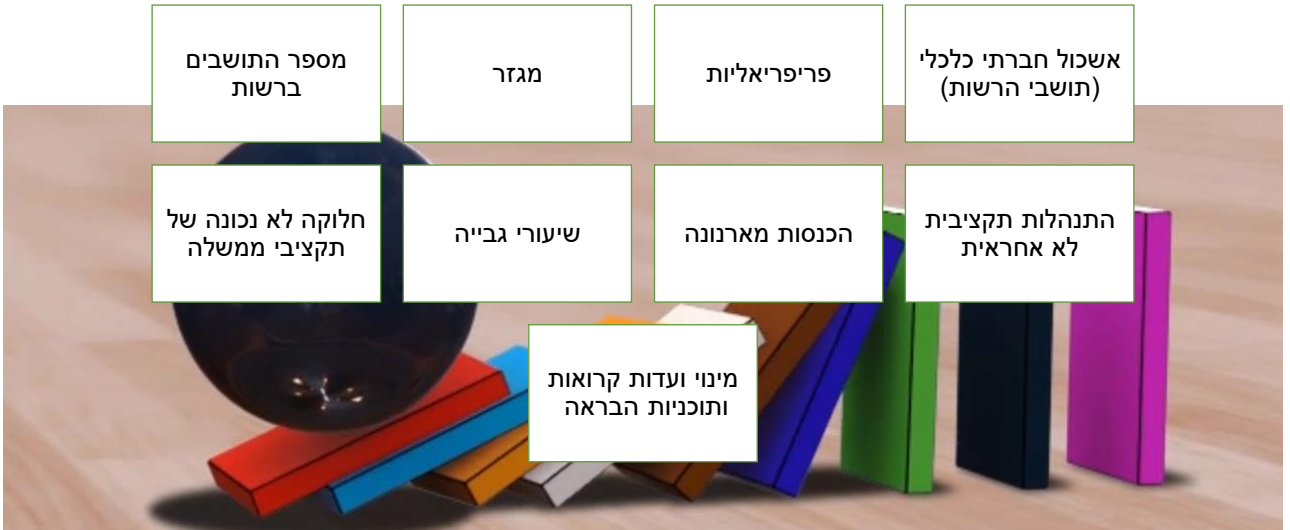
72

פערים בהכנסות של רשויות חרדיות, יהודיות ולא יהודיות

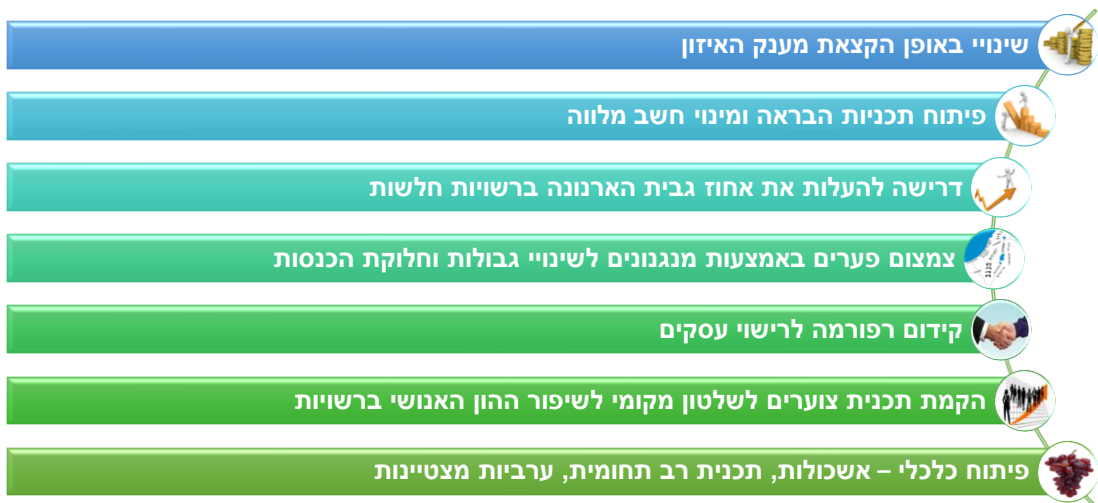
73

הגורמים לפערים

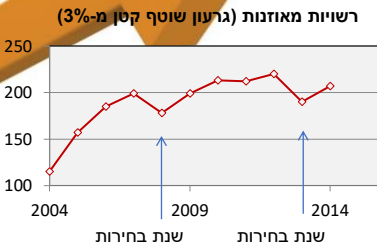
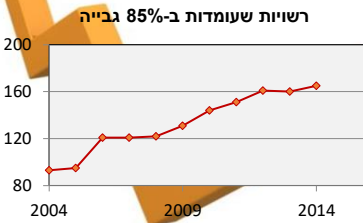
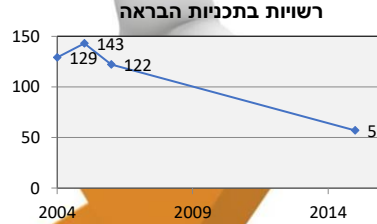
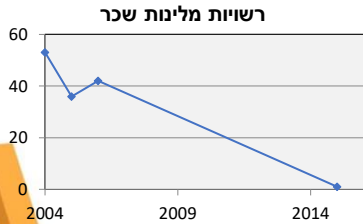
74

פעולות משרד הפנים לצמצום פערים ולחיזוק הרשויות המוחלשות

75

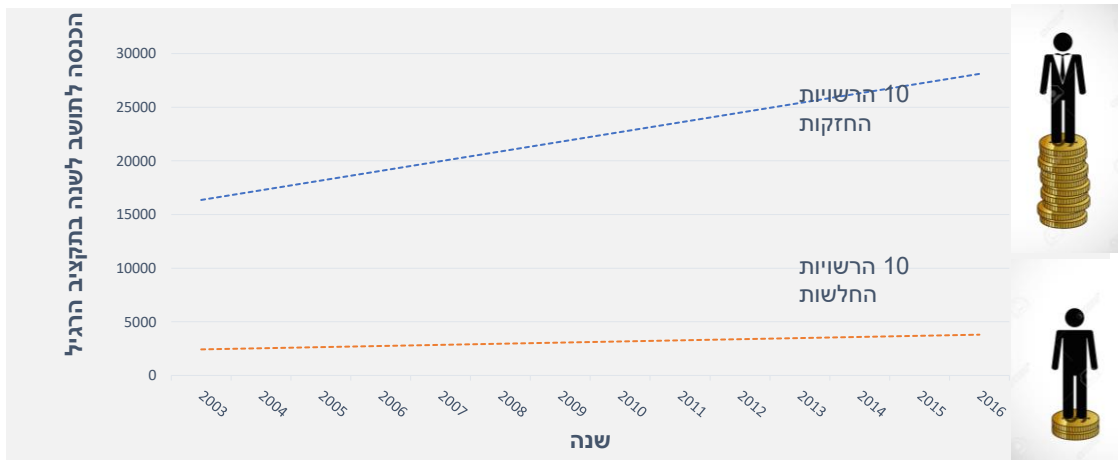
ממשבר להבראה

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.romano@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

הפערים בהכנסות הרשויות מ-2003 ועד 2016

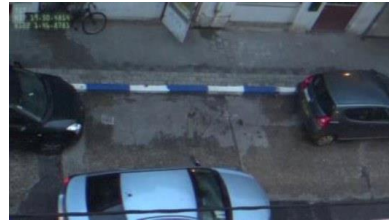
דוגמא: בחירת פרוייקטים על בסיס חוזקות וחולשות הרשות

בני ברק

חוזקות – מרכזית, נגישה (תחב"צ ורכב פרטי), אוכלוסייה צפופה
חולשות - אוכלוסייה חלשה (פטורים והנחות), אחוז גדול של לא
עובדים, הרבה נפשות ליחידת דיור (ארנונת מגורים נמוכה פר
נפש)

78

פיתוח כלכלי בבני ברק

79

התייעלות אנרגטית – דוגמא מרשות בצפון

- רשות בצפון המונה כ-12 אלף תושבים
- החלפת כל נורות הרחוב בתאורה חסכנית- לדים. מכיון שלא היה לרשות כסף ליועץ, הוחלט שכל פעם שיש כמה שקלים תוחלף נורה.
- עלות: 1.8 מיליון ש"ח (כולל מנופים, גופי תאורה, צבע, עבודות חשמל)
- חסכון: כ-49% מהוצאות החשמל של הרשות

80

השכרת גגות לצורך הקמת מערכות סולריות לייצור חשמל

- עלות: 0
- תועלת: כ-25,000 ש"ח למערכת. תלוי בגודל הגג

- המדריך לפאנלים סולארים
- <https://infogram.com/--1h984w900eod6p3>

81

82

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.romano@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

הליכתיות מאפשרת קיום מסחר מחזקת עסקים מקומיים ומהווה מנוע לשגשוג

83

נתניה, עיר ימים

84

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.mimshak@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

תכנון עירוני - היסטוריה

לטובת מי שלא זוכר או לא עשה קורס מבוא לסביבה וחברה איתי ☺

85

ירושלים בתקופה הביזאנטית (המאה ה-7)

שיקגו 1909

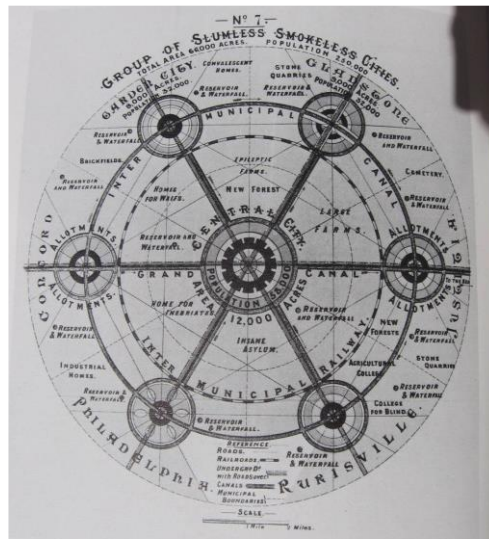
המהפכה התעשייתית

88

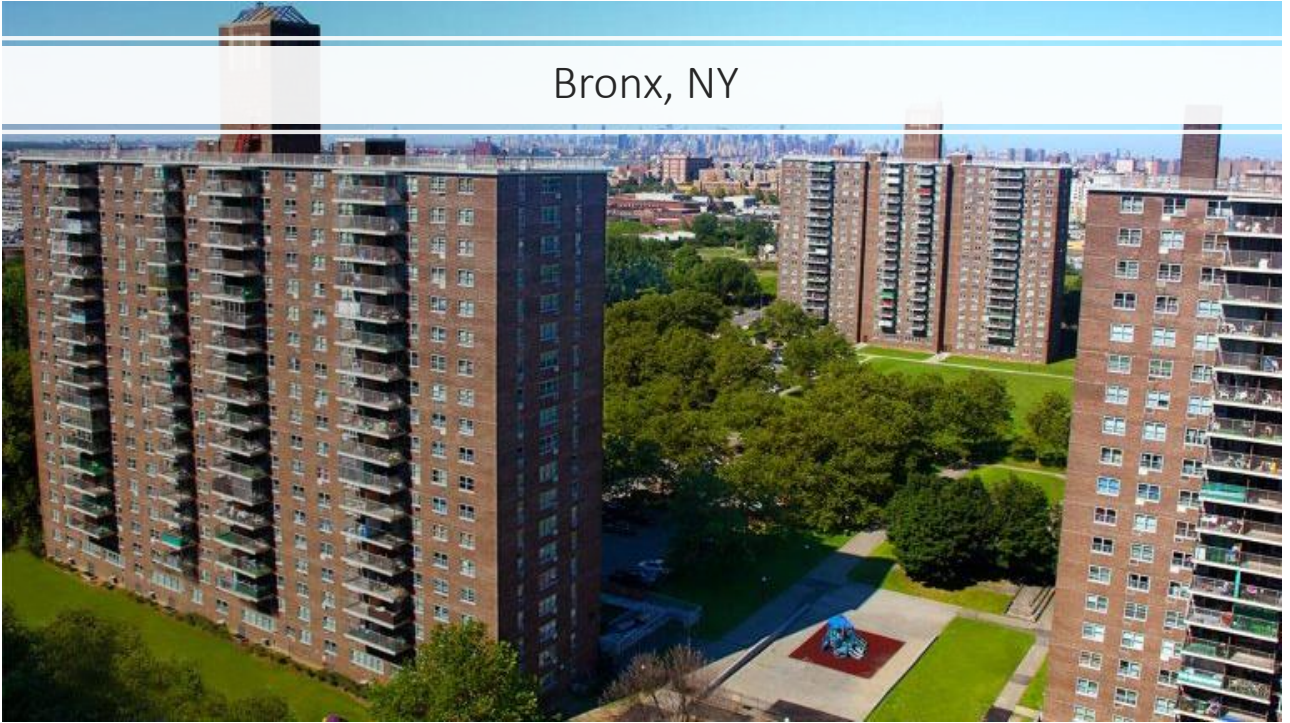
Ebenezer Howard – Garden
Cities of Tomorrow (1898,
1902)

עיר הגנים בנויה מריכוז
מבני מגורים ושכונות
שסביבם שטחים
פתוחים ירוקים שימשו
גם לחקלאות. העיר
מתבססת על בנייה נמוכה
וכוללת הפרדה בין שימושי
הקרקע השונים.

89

Bronx, NY

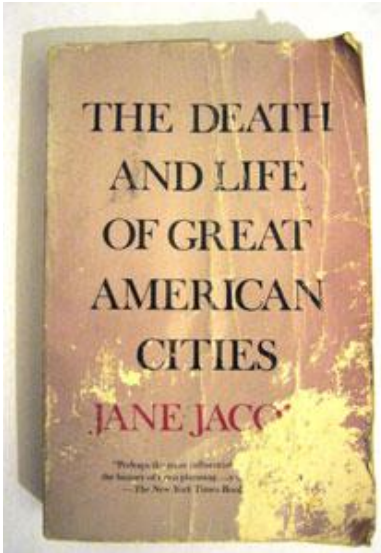
90

Jane Jacobs – The walkable city

91

ג'יין גייקובס – מותן וחייהן של ערים אמריקאיות

הבלוקים קטנים ועם הרבה צמתים

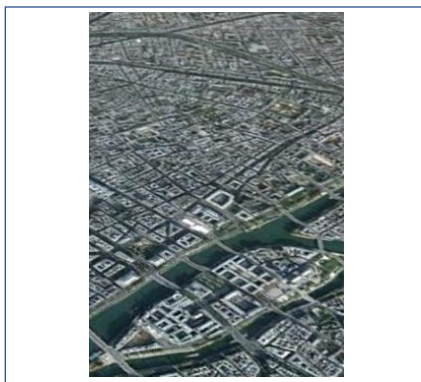
לפחות שני תפקידים לכל שכונה. לדוגמא: עבודה ומגורים, מגורים ובילויים

צפיפות אוכלוסייה וצפיפות בנייה גבוהה

תמהיל של בניינים ישנים וחדשים ותמהיל סוציאקונומי של התושבים

92

מפריז לנתניה

של לה קורבוזייה מ-1925 Plan Voisin

השוואה: נעה פרנקפורט, תכנון עירוני

93

ערים מודרניות בישראל ובעולם

94

Dr. Gal H. Carasso-Romano
Gal.romano@gmail.com

קיימות וכלכלה עירונית

הליכתיות

• נצפה בהרצאה של ג'ף ספק Jeff Speck

- https://www.ted.com/talks/jeff_speck_4_ways_to_make_a_city_more_walkable/transcript?language=he

95